

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de erroribus Pelagianorum, de gratia, de iustificatione & merito,
de virtutibus theologicis & quatuor cardinalibus, ac de ineffabili mysterio
incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

§. I. Quibusdam præmissis difficultas resolvitur

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77177)

originalis fuisset nescientia aliquarum veritatum A
naturalium, quæ ad ejus statum non pertine-
rent: habuisset tamen scientiam omnium quæ
debebat scire, seu quæ ad ipsius statum pertine-
bant. Et de hac solum loquitur S. Thomas qu. 18.
de verit. art. 7. in corp. cum dicit: Non oportuit fi-
lios ad mortem natos omnium scientiam habuisse, sed ad
eam tempore proficiscentes pervenissent; non verò de sci-
entia rerum omnium naturalium absolute: hæc
enim, cum ex parte objecti sit fere infinita, sen-
sum & naturalis discursus ministerio non po-
test perfecte acquiri, sed solum a Deo per specie-
rum infusionem haberi; quo pacto Ad. mo in
primò instanti creationis collatus fuit. Ex quo

75 Inferes quod, quod gratia desiderata ad to-
tam naturalium veritatum collectionem attingen-
dam, non est, nec dici debet supernaturalis
quoad substantiam, bene tamen quoad modum.

Prima pars patet: Primò, quia collectio veri-
tatum ordinis naturæ, non est supernaturalis quo-
ad substantiam: Ergo ut cog. oseretur, non requi-
rit ex parte principii cognoscentis gratiam enti-
tative supernaturalem; namd. nec id quod exi-
git pro principio formam supernaturalem, est
entitatively supernaturalis. Secundò, quia per hoc
quod Deus infundat homini species omnium res-
rum naturalium, & potest ad illarum cogniti-
onem: At species sic infusa, non iussu supernatura-
les quoad substantiam, utpote ejusdem rationis
cum speciebus acquisitis à nobis, unde D. Tho-
mas 1. p. q. 94. art. 3. id. dicit, quod Primus ho-
mo habuit scientiam omnium per species à Deo infusas,
nec tamen scientia illa fuit aliter rationis & scientia no-
stra, sicut nec oculi, quos cecò nato Christus dedit, fuerunt
alterius rationis ab oculis quos natura produxit: Ergo
gratia desiderata ad totam veritatum naturalium
collectionem attingendam, non debet dici su-
pernaturalis quoad substantiam.

Secunda etiam pars non minus est evidens:
Idem dicitur supernaturalis quoad modum,
cujus entitas non transcendit ordinem naturæ,
modus tamen quo habetur, illius facultatem ex-
cedit; unde vultis cecò nato restitutus à Christo,
fuit supernaturalis quoad modum quo habitus
est: At gratia desiderata ad totam naturalium ve-
ritatum collectionem attingendam, non exce-
dit quoad entitatem facultatem humanæ natu-
ræ, ut jam ostendimus, excedit tamen illius fa-
cultatem quoad modum quo habetur, cum spe-
cies ad hoc requiritur à Deo infundi, &
non possint nisi longissimo tempore, sensum
ministerio acquiri, atque ab intellectu agente à
phantasmatibus abstrahi & depurari: Ergo talis
gratia supernaturalis quoad modum dici debet.

ARTICULUS II.

An, & quæ gratia, ad cognoscendas veritates
supernaturales, seu ad assentiendum my-
steriis fidei, necessaria sit?

Iceter hujus difficultatis solutio directè per-
tinet ad Tractatum de fide, tamen quia D.
Thomas hic art. 1. de illa agit, asserens ad cogno-
scendas veritates supernaturales indigere homi-
nem illustratione gratiæ, idè ab aliquibus hic
pertractatur, & nos breviter illam attingemus.
Unde sic

Quibusdam præmissa difficultas resolvitur.

Suppono primò, veritatem aliquam tripliciter
dici posse supernaturalem: Primò ex parte ob-
jecti tantum, non verò ex parte rationis sub qua
attigitur, ut contingit quædam hæretici fide hu-
manâ, vel sua voluntate, aliter veritatem super-natu-
rali, v.g. mysterio Trinitatis, vel Incarnationis,
præbet assensum; licet enim tunc objectum hu-
jus veritatis sit supernaturale, motum tamen,
seu ratio formalis sub qua illi assentiuntur, est purè
naturalis, quia non ei assentiuntur propter moti-
vum divinæ revelationis (aliis omnia alia my-
steria à Deo revelata hanciter crederet) sed pro-
pter aliquod aliud motivum, seu rationem hu-
manam, cui potest subesse falsum. Secundo ve-
ritas aliqua potest esse supernaturalis solum ex
parte rationis sub qua, seu motivi assentiendi,
non verò ex parte objecti crediti, ut quando a-
liquod naturale creditur ex divina revelatione, v.
g. dum credimus Abraham habuisse duos filios,
hoc enim naturale est, sed attingitur per lumen
divinæ revelationis in Scriptura contentæ. Ter-
tiò potest contingere ut veritas sit supernatura-
lis utroque modo, ita ut objectum cogni-
tum, & ratio sub qua cognoscitur & creditur,
supernaturalia sint, ut dum credimus Deum esse
eternum & unum.

Suppono secundò, ad veritates supernatura-
les cognoscendas duo requiri, unum ex parte ob-
jecti, scilicet quod proponatur seu reveletur; al-
terum ex parte intellectus, scilicet assensum
circa tales veritates: unde ex parte utriusque po-
test esse difficultas, an scilicet requiratur gratia
supernaturalis tam ad proponendum objectum
quàm ad assentiendum rebus fidei. Verum quia
de primo nunquam fuit disceptatio in Ecclesia
(Pelagius enim gratiam illam externam, se re-
nentem ex parte objecti, non negavit in secun-
do statu suæ hæresis, sed tantum internam, seu
lumen se tenens ex parte potentiz, ab externa
revelatione distinctam, ut in Tractatu de hæresi
Pelagiana ostensum est) idè de altero tantum
hic agemus, & an requiratur gratia aliqua inter-
na, tam ex parte intellectus quàm ex parte vo-
luntatis, ad assentiendum mysteriis fidei, brevi-
ter hic discutiemus.

Dico ergo primò: Esti veritas sit supernatura-
lis ex parte objecti cogniti, si tamen ratio sub
qua, seu motivum assentiendi, sit naturale, potest
viri-bus naturæ attingi, suppositâ revelatione &
promulgatione Evangelii.

Pater hæc conclusio: Objectum enim super-
naturale, prout subest rationi sub qua naturali,
non est formaliter supernaturale, sed duntaxat
materialiter, cum objectum constituitur forma-
liter in esse objecti, per rationem formalem sub
qua attingitur, & cui subijcitur: Ergo suppositâ
revelatione, seu manifestatione, potest viri-
bus naturæ attingi. Unde hæretici fide humanâ
& naturali assentiuntur quibusdam mysteriis su-
pernaturalibus in Scriptura revelatis, quia ea
non attingunt sub lumine divinæ revelationis,
sed sub aliquo motivo naturali, quo ad creden-
dum moventur, eaque credunt, quia proprio suo
judicio putant hæc & non alia sibi esse creden-
da; & licet aliquando ea credant firmissimè, non
tamen firmitate ortâ ex certitudine fidei, sed ex
pernacia superbia.

Dico

79 Dico secundò: ad assentiendum veritatibus supernaturalibus, siue illæ sint supernaturales si- mul ex parte objecti & rationis sub qua, siue tantum ex parte rationis sub qua, seu motivi, gra- tia interna requiritur.

Hec conclusio est certa de fide, & definita in pluribus Conciliis contra Pelagium, qui in primo & secundo statu suæ hæresis negavit gratiam internam esse necessariam ad credendum, existimans ad hoc sufficere gratiam externam, nimirum prædicationem Evangelii. In quo errore fatetur Augustinus lib. de prædest. Sanctorum cap. 7. se fuisse ante Pontificatum, putans fidem, quæ in Deum creditur, non esse donum Dei, sed esse in nobis, & per illam nos impetrare Dei dona, quibus temperanter, piè, & iustè vivamus in hoc sæculo; illumque ibidem, & capi- te præcedenti, variis Scripturæ testimoniis re- fellit, præsertim ex illo Apostoli ad Philip. x. vobis donatum est pro Christo, non solum ut in eum creda- tis, sed utiam ut pro illo patiamini; & ex illo ad Ephe- sos 2. Gratia estis salvati per fidem, & hoc non ex vo- bis, Dei enim donum est. Addit etiam illud 1. ad Corin- thios 4. Quid habes quod non accepisti? si autem accepi- sti, quid gloriaris quasi non acceperis? eoque præcipue testimonio dicit se fuisse convictum, ac permo- tum ad retractandum quod ante Pontificatum docuerat. Item urget Pelagianus ex verbis ejus- dem Apostoli immediate præcedentibus: Quis te discernit? inquit? fides est in nobis ex nobis, quilibet fidei ducere possit, si des mea, quam non ex gra- tia, sed ex me ipso habeo, me discernit. Urget etiam eos ex illo 2. ad Corinthios 3. Non sumus sufficientes cogi- tare aliquid vobis quasi ex nobis. Minus enim est cogi- tare quæ a credere, nam credere est cogitare cum assensu; si ergo non possumus ex nobis cogi- tare veritates supernaturales, multò minus eas possumus credere. Denique idem S. Doctor lib. de bono persever. cap. 19. in ejusdem veritatis confirmationem profert egregia Cypriani, Am- brosii, & Gregorii Nazianzeni testimonia, quæ brevitas causa prætermittit.

Favet etiam manifesta ratio: Assensus enim fidei quo prædictis veritatibus assentimur, est supernaturalis, cum illas sub motivo, seu ratione formali sub qua supernaturali, nempe lumine di- vine revelationis, attingat: Ergo est impropor- tionatus visibus naturalibus intellectus, subin- deque indiget elevatione ad illum elicendum.

80 Confirmatur: Fides est primum nostræ justifi- cationis initium, fundamentum, & radix, prima- que dispositio ad gratiam justificantem; ut de- clarat Sacra Synodus Tridentina sess. 6. cap. 6. At dispositio est ejusdem ordinis cum forma ad quam præparat & disponit subjectum: Ergo cum gratia quæ justificatur sit supernaturalis, fides etiam in supernaturali ordine debet consti- tui, ac proinde vires naturales excedere.

81 Dico tertio: ad credendum ex motivo super- naturalis, non solum requiritur auxilium super- naturale in intellectu, sed etiam in voluntate. Est contra Semipelagianos, qui licet cum Ecclesia Catholica faterentur, nos non posse credere my- steria revelata sine gratia, contendebant tamen initium fidei esse à nobis, scilicet piam affectio- nem ad credendum, seu quemdam credulitatis affectum. Qui error proferitur à Concilio Ara- uisicano can. 7. his verbis: Si qui sicut augmentum, ut etiam initium fidei, ipsumque credulitatis affectum, non per gratia donum, sed naturaliter nobis inesse dicit, Apostolicum dogmatibus adversariis probatur, &c. Illum

etiam S. Augustinus locis conclusionem primâ ci- tatis impugnat illis Scripturæ testimoniis, quæ i- bi retulimus. Quibus adjungi potest id quod dicitur Actuum 16. De quadam Lidia purpuraria, nimirum Deum aperuisse ei cor, ut intenderet & crederet his quæ dicebantur à Paulo: nam ibi per cor significatur voluntas, quæ prius à Deo tangi & immutari debet per auxilium gratiæ, quam intellectus præbeat assensum veritatibus revela- tis. Quod ut magis pateat:

Sciendum est ex Tractatu de fide, veritates supernaturalis in hoc differre à naturalibus, quod istæ habent evidentiam vel ex seipsis, vel ex medio per quod illuminantur; ratione cujus evidentiæ convincunt intellectum, & ab eo qua- si extorquent assensum, absque eo quod sit ne- cessarium eum à voluntate ad talem assensum applicari, saltem applicatione liberâ: illæ verò nullam habent evidentiam, ratione cujus earum certitudo penetrari possit ab intellectu; subin- deque quantumque proponantur, non convin- cunt intellectum, nec ipsum trahunt ad præben- dum assensum, sed necessarium est, ut à volun- tate specialiter applicetur ad hujusmodi assen- sum. Unde bellè Augustinus Tract. 36. in Joan. Intrare quis quis in Ecclesiam potest nolens, accedere ad altare potest nolens, sed credere non potest nisi volens. Hæc autem applicatio, pia motio, seu affectio voluntatis communiter appellatur. Hoc supposito,

Facile sic potest suaderi conclusio. Ad cre- dendum ex motivo supernaturali requiritur pia affectio voluntatis, quæ efficaciter moveat & determinet intellectum ad assentiendum veri- tatibus ipsi revelatis: Ergo etiam requiritur auxi- lium supernaturale ex parte voluntatis. Paret consequentia: quia voluntas suis viribus solis non potest movere efficaciter ad actum super- naturalem, cujusmodi est credere ex motivo su- pernaturali.

Confirmatur: Illa pia affectio voluntatis ha- bet objectum supernaturale: Ergo est superna- turalis; subindeque auxilium supernaturale pro principio formali exposcit. Utraque consequen- tia patet: nam ex supernaturalitate objecti for- malis, &c. colligitur supernaturalitas in actu, & ex supernaturalitate actus, supernaturalitas au- xilii & principii. Antecedens probatur: Obje- ctum volitum à pia affectione, est ipse actus fi- dei formaliter; Sed ille est supernaturalis: Ergo pia illa affectio habet objectum supernaturale.

Hæc ratio probat requiri auxilium gratiæ ex parte voluntatis, non solum ad actum fidei for- matæ quæ est cum charitate, sed etiam ad actum fidei informis, qualis est in peccatore; cum eni- talis actus sit intrinsece supernaturalis, utpote ex motivo supernaturali divine revelationis procedens. Unde quando Concilium Arau- isicanum canone supra citato definit, ipsum credu- litatis affectum esse in nobis per gratiæ donum, non loquitur præcisè de pia affectione, quæ ini- tiat fidem, disponentem ultimum ad justificatio- nem, sed de illa, prout quemcumque actum fi- dei supernaturalis initiat.

§. II.

Præcipue objectiones solvuntur.

82 Contra primam conclusionem nullum est ar- gumentum difficile. Sed contra secundam istud obijci potest, Veritates supernaturales sunt intra obje-